

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิศวกรสังคม สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการบูรณาการ

การเรียนการสอนสู่การพัฒนาท้องถิ่น

“โครงการนวัตกรรมน้อยร่วมใจสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อสุขภาพผู้สูงวัยชุมชนเมืองฝาง”

คณะวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

พ.ศ. 2563

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิศวกรรมสังคม สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการบูรณาการ

การเรียนการสอนสู่การพัฒนาท้องถิ่น

“โครงการนวัตกรรมน้อยร่วมใจสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อสุขภาพผู้สูงวัยชุมชนเมืองฝาง”

รายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการ

1.อาจารย์ฉวีวรรณ ยอดอินทร์ 2.ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ นามวิชา 3.อาจารย์ศักดิ์ชัย ศรีกลาง

นักศึกษาจิตอาสาในโครงการ

1.นางสาวเมธอรเดก้า	ชุมโทโล่	หัวหน้าโครงการ
2.นางสาวลำดวน	บุตรงาม	รองหัวหน้าโครงการ
3.นางสาวสายธาร	จันทร์มาลัย	เลขานุการ
4.นางสาววิมลวรรณ	น้อยพลี	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
5.นางสาวภาณินี	ศรีทนต์	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
6.นางสาวกัลยรัตน์	นาคะพงศ์	ฝ่ายพิธีกร
7.นางสาวปภาภัทร	เทศแก้ว	ฝ่ายวิชาการ
8.นางสาวกุลดา	ดาศรี	ฝ่ายเหรียญก
9.นางสาวจุฑาทิพย์	เกตตากแดด	ฝ่ายปฎิคม
10.นางสาวอรยาณี	ไยดี	ฝ่ายปฎิคม

.....

บทสรุปผู้บริหาร

ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ รัฐบาลจึงได้กำหนดให้วาระผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีแนวทางขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุแห่งชาติครอบคลุมทั้งกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ คือ อายุระหว่าง 25-59 ปี และผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มก่อนวัยสูงอายุมีแผนส่งเสริมเน้นเรื่องการอบรม การไม่มองผู้สูงอายุเป็นภาระ วิธีการดูแลผู้สูงอายุ และการปรับสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพผู้สูงอายุ ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุได้มีการจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่ครอบคลุมจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงมากขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผู้สูงอายุได้รับการตรวจ ป้องกัน และดูแลสุขภาพระยะยาวที่บ้านและชุมชนตามระดับความจำเป็น สำหรับในพื้นที่ตำบลเมืองแฝง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ครอบคลุมพื้นที่ 16 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรจำนวน 7,877 คน โดยแยกเป็นเพศชายจำนวน 3,959 คน เพศหญิงจำนวน 3,918 คน มีจำนวนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้นและพบว่าผู้สูงอายุที่มีสภาวะติดบ้านและผู้สูงอายุติดเตียง รวมจำนวน 36 คน โดยแยกเป็นกลุ่มติดเตียง จำนวน 10 คน กลุ่มติดบ้านจำนวน 26 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแฝง, 2563) ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุซึ่งเป็นวาระแห่งชาติ จำเป็นต้องมีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินงานด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตำบลเมืองแฝงเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่นโครงการวิศวกรสังคม สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการบูรณาการการเรียนการสอนสู่การพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ชื่อ **“โครงการนวัตกรรมน้อยร่วมใจสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อสุขภาพผู้สูงวัยชุมชนเมืองแฝง”** ซึ่งเป็นโครงการบริการทางวิชาการ ที่สร้างเยาวชนจิตอาสาแก้ไขปัญหาในชุมชนของตน ซึ่งจากการสำรวจปัญหาของผู้สูงอายุและประชุมยืนยันประเด็นปัญหาผู้สูงอายุเมืองแฝง พบว่ามีปัญหาเรื่องการปวดข้อต่าง ๆ โดยเฉพาะการปวดข้อเข่า และข้อเข่าเสื่อม จึงเสนอประเด็นการสร้างนวัตกรรมการดูแลสุขภาพข้อต่าง ๆ และข้อเข่า วัตถุประสงค์ของโครงการวิศวกรสังคมครั้งนี้คือ เพื่อสร้างนวัตกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตำบลเมืองแฝง ให้กับผู้ใกล้เป็นผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุชุมชนเมืองแฝง จำนวน 1,000 คน ซึ่งทางกลุ่มวิศวกรสังคมได้นำเสนอนวัตกรรมสมุนไพรลดการปวดข้อ ลดการอักเสบ ปวดบวมของกล้ามเนื้อ โดยใช้สมุนไพร **“ไพล”** ซึ่งเป็นสมุนไพรในชุมชนและผลิตเป็นนวัตกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพและบรรเทาอาการปวดข้อ ในรูปของน้ำมันไพล หรือน้ำมันเหลือง และน้ำมันหม่องไพล ทดลองและผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุขภาพจึงผลิตมามอบให้ผู้สูงอายุและผู้ใกล้เป็นผู้สูงอายุชุมชนเมืองแฝงจำนวน 1,000 ชิ้น ผลสำรวจความพึงพอใจพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีผลความพึงพอใจด้านการใช้ประโยชน์และภาพรวมของนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งทางชุมชนและทางองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแฝงได้ให้ความสำคัญในการเรียนรู้พัฒนาปรับปรุงสูตรให้เป็นของชุมชนเมืองแฝง และนำสู่การขยายผลสามารถใช้ทุกบ้าน นำไปสู่การผลิตเป็นสินค้าของชุมชนที่มีคุณภาพดีและราคาถูก และได้สร้างเครือข่าย

ทางด้านสาธารณสุขในด้านการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนเมืองผางด้วย สำหรับผลสรุปการดำเนินโครงการ
วิศวกรรมสังคม ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสรุปผลกิจกรรมโครงการวิศวกรรมสังคม

กิจกรรม	เป้าหมาย	ผลการดำเนินการ	การแปลผล
ต้นน้ำ			
1.ประชุมร่วมกับผู้ใช้ประโยชน์	7 คน	14 คน	บรรลุ
2.ลงพื้นที่สำรวจปัญหา	100 ชุม	120 ชุม	บรรลุ
3.ยืนยันประเด็นปัญหาผู้สูงอายุ	1 ประเด็น	1 ประเด็น	บรรลุ
4.ข้อเสนอโครงการนวัตกรรมเพื่อลด การปวดข้อ	1 ฉบับ	ข้อเสนอโครงการ 1 ฉบับ	บรรลุ
กลางน้ำ			
5.อบรมการดูแลผู้สูงอายุ	300 คน	300 คน	บรรลุ
6.อบรมทักษะชีวิตผู้สูงอายุ	100 คน	100 คน	บรรลุ
7.นวัตกรรมลดการปวดข้อ	1 ประเภท	2 ประเภท	บรรลุ
8. ผลิตนวัตกรรมลดการปวดข้อ	1,000 ชิ้น	1,000 ชิ้น	บรรลุ
9.การมอบนวัตกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ	1,000 ชิ้น	1,000 ชิ้น	บรรลุ
10.ลงพื้นที่เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ	ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง	จำนวน 1 ครั้ง	บรรลุ
11. ติดตามผลการใช้นวัตกรรมและ ดำเนินการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ	1.จำนวน 1ครั้ง 2.เอกสารรายงาน 1 เล่ม	1.จำนวน 1 ครั้ง 2.เอกสารรายงาน 1 เล่ม	บรรลุ บรรลุ
ปลายน้ำ			
12.จัดเวทีถอดบทเรียนร่วมกับทีมอื่น	1 ครั้ง	ถอดบทเรียนแบบประชุม ออนไลน์จำนวน 2 ครั้ง	บรรลุ
13.จัดเวทีรายงานสรุปผลการดำเนิน โครงการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ	1 ครั้ง	จัดนิทรรศการนำเสนอ แบบออนไลน์ 1 ครั้ง	บรรลุ
14.จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชนและการ ขยายข้อมูลสู่พื้นที่อื่น	1. 1 ครั้ง 2.เอกสารรายงาน จำนวน 1 เล่ม	1.ประชุมคืนข้อมูลแบบ ออนไลน์ 1 ครั้ง 2.มอบเอกสาร 1 เล่ม	บรรลุ

จากผลการดำเนินโครงการพบว่าทีมวิศวกรสังคมสามารถผลิตนวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุชุมชนเมืองฝางซึ่งบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการ โดยเป็นสมุนไพร “ไพล”ลดการปวดข้อ ซึ่งเป็นสมุนไพรที่มีในพื้นที่ชุมชน จำนวน 2 ประเภท คือ น้ำมันเหลือง และน้ำมันหม่องไพล ผลิตแจกจ่ายจำนวน 1,000 ขัน ติดตามผลการใช้พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้ำมันเหลืองและน้ำมันหม่องไพลคือ 4.33 และ 4.20 ตามลำดับ สำหรับการจัดกิจกรรมในโครงการสามารถดำเนินการได้บรรลุผลทั้งหมดจำนวน 14 กิจกรรม ดังนั้น **ผลความสำเร็จของโครงการวิศวกรสังคมคิดเป็นร้อยละ 100** สำหรับ**ปัญหาและอุปสรรค** ได้แก่ การระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ทำให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องปรับตามความเหมาะสม ดังนี้

1. การลงพื้นที่โดยการจำกัดจำนวนคนและใช้ตัวแทนจากภาคชุมชนเมืองฝางที่ประสานงานโดยตรงกับทีมวิศวกรสังคมและปรับรูปแบบของการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งให้เหมาะสมตามสถานการณ์

2. การมอบนวัตกรรมให้แก่ตัวแทนชุมชนนำไปแจกจ่ายนวัตกรรมในชุมชนเมืองฝางและสำรวจข้อมูลติดตามผลการใช้นวัตกรรม

3. การจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชุมถอดบทเรียนระหว่างทีมวิศวกรสังคม การจัดนิทรรศการนำเสนอโครงการ และการจัดประชุมร่วมกับผู้ใช้ประโยชน์ในรูปแบบออนไลน์

ผลผลิตจากการดำเนินโครงการวิศวกรสังคมครั้งนี้ คือนวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุชุมชนเมืองฝางจำนวน 1,000 ขัน ซึ่งจากการดำเนินการโครงการวิศวกรสังคม ทำให้กลุ่มวิศวกรสังคมซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนจิตอาสาได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และมีทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์ ติดตาม ประสานงาน การแก้ไขปัญหาสุขภาพในชุมชนอย่างเป็นระบบ สามารถผลิตชิ้นงานได้อย่างสร้างสรรค์ นำไปประยุกต์ในการเรียนการสอนและการประกอบวิชาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ สำหรับผลลัพธ์จากโครงการคือการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาชุมชนได้อย่างเป็นระบบและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนเมืองฝางได้ นอกจากนี้ยังสามารถขยายผลในเรื่องของการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีในชุมชนไว้ใช้เองซึ่งเป็นการพัฒนาระบบชุมชนเมืองฝาง ในด้านงานสาธารณสุขมูลฐาน และสร้างเศรษฐกิจในชุมชนโดยการพิจารณาขยายผลด้านการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ผู้ใกล้เป็นผู้สูงอายุและผู้สูงอายุในชุมชนเมืองฝางต่อไป